

УДК 330.1

*В. М. Марченко,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського», м. Київ
А. І. Бондар,
магістрант, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ*

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «СКФ УКРАЇНА»

*V. M. Marchenko
Doctor of Sciences (Economics), Professor, professor of the Department of Economics and
Entrepreneurship, National Technical University of Ukraine "KPI named after Igor Sikorsky", Kyiv
A. I. Bondar
Masters, National Technical University of Ukraine "KPI named after Igor Sikorsky", Kyiv*

EVALUATION OF FINANCIAL CAPACITY FOR EXAMPLE ENTERPRISE PJSC "SKF UKRAINE"

Стаття присвячена оцінюванню фінансового потенціалу підприємства, яке передбачає визначення наявних та можливих фінансових ресурсів з використанням індикаторів можливості та показників додаткового фінансування. Визначено рівень фінансового потенціалу на досліджуваному підприємстві та побудовано за результатами криву фінансового потенціалу. З'ясовано напрями підвищення фінансового потенціалу підприємства.

The article is devoted to the assessment of financial potential on the example of a real enterprise, which involves the definition of available and possible financial resources using indicators of opportunities and indicators of additional funding. The level of financial potential at the investigated enterprise is determined and is based on the results of the curve of financial potential. The directions of increase of financial potential of the enterprise are determined.

Ключові слова: *фінансовий потенціал підприємства, методика оцінки фінансового потенціалу підприємства, крива фінансового потенціалу підприємства, рівні фінансового потенціалу підприємства.*

Key words: *the financial potential of the enterprise, the methodology for assessing the financial potential of the enterprise, the curve of the financial potential of the enterprise, the level of financial potential of the enterprise.*

Постановка проблеми.

В умовах сучасного розвитку економіки важливого значення надається оцінюванню фінансового потенціалу підприємства, який дозволяє своєчасно виявити внутрішні потенційні можливості та приховані резерви на підприємстві з метою підвищення ефективності його діяльності. Однак, наразі не існує єдиної методики здійснення оцінки. Більшість науковців розглядають і надають оцінку фінансовому потенціалу через інструменти фінансового аналізу, застосовуючи при цьому ряд фінансових коефіцієнтів ліквідності, рентабельності, платоспроможності та фінансової незалежності. Крім цього, застосовують бальні та прогнозні оцінювання, що здійснюють за допомогою моделей, які не завжди пристосовані до галузі в якій реалізовується дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблема оцінювання фінансового потенціалу підприємства наразі є досить актуальною. Дослідженню даного питання присвячено велику кількість праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, необхідно виділити публікації таких вчених: Бланк І.О., Давиденко Н.М., Герасимчук В.Г., Краснокутська Н.С., Андрійчук В.Г., Чупіс А.В., Шовкун І., Брігхем Е.Ф., Сідел Дж. Г., Ситник Г.В., Стецюк П.А., Кірейцев Г.Г. та інші.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування та апробація на прикладі ПрАТ «СКФ Україна» методик оцінювання фінансового потенціалу, які передбачають визначення наявних та можливих фінансових ресурсів з використанням індикаторів можливості та показників додаткового фінансування.

Виклад основного матеріалу.

Оцінювання фінансового потенціалу та його компонентів дає можливість розкрити кількісний зв'язок з різними соціально-економічними факторами, які мають вплив на формування фінансового потенціалу суб'єкта господарювання, передбачати та планувати подальше формування та реалізацію потенціалу певного підприємства, забезпечуючи при цьому ефективне управління фінансовим потенціалом з метою підвищення ефективності економічного розвитку.

На даному етапі становлення та розвитку економіки України існує потреба виявлення ефективного інструментарію оцінки фінансового потенціалу. При оцінюванні фінансового потенціалу використовується система різних індикаторів, а саме [1]:

- наявність власного капіталу, достатнього для виконання умов ліквідності і фінансової стійкості;
- можливість залучення капіталу в обсязі, необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів;
- рентабельність вкладеного капіталу;
- наявність ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану.

Окрім того, в науковій літературі та практичній діяльності підприємств для оцінювання фінансового потенціалу підприємства більшість авторів вважають, що доцільно використовувати наступні показники: прибутковість; ліквідність; платоспроможність; інвестиційна привабливість, ринкова вартість підприємства, чистий грошовий потік тощо.

Оцінювання фінансового потенціалу здійснюється на основі використання економічних та математичних методів дослідження. Найпоширенішими є метод фінансової та математичної статистики, метод адитивного та мультиплікативного згортання показників оцінювання фінансового стану та фінансових можливостей підприємства, матричний метод, експертний, бальний метод тощо.

Для оцінювання фінансового потенціалу пропонується логічна послідовність операцій, які узагальнено згруповано в етапи спостереження, групування та аналізу (рис.1).

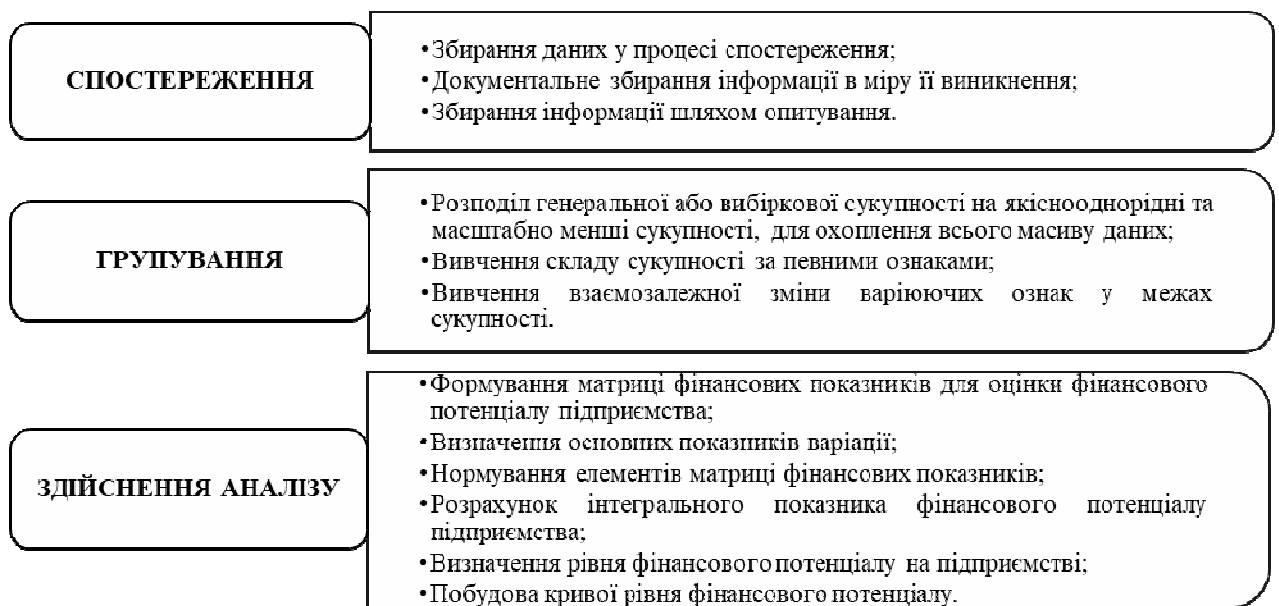

Рисунок 1. Схема дій при оцінці фінансового потенціалу підприємства

Для оцінки фінансового потенціалу підприємства необхідно проаналізувати обсяги наявних фінансових ресурсів, їх динаміку і віддачу. Ефективне управління грошовими потоками підприємства забезпечує фінансову рівновагу і зниження ризику неплатоспроможності, скорочення потреби підприємства в позиковому капіталі, прискорення обороту капіталу (тим самим забезпечується зростання суми прибутку) і т.д.

Для визначення рівня фінансового потенціалу доцільно обрати показники, які дадуть оцінку стану ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності на підприємстві, а також визначити їх порогові значення (табл. 1).

Таблиця 1.
Показники рейтингової оцінки фінансового потенціалу підприємства

Показник	Рівень фінансового потенціалу		
	Високий	Середній	Низький
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	> 0,5	0,3 – 0,5	< 0,3
Коефіцієнт покриття	> 2,0	1,0 – 2,0	< 1,0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 0,8	0,4 – 0,8	< 0,4
4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,1 – 0,2	< 0,1
5. Рентабельність усіх активів	> 0,1	0,05 – 0,1	< 0,05
6. Рентабельність власного капіталу	> 0,15	0,1 – 0,15	< 0,1
7. Ефективність використання активів для виробництва продукції	> 1,6	1,0 – 1,6	< 1,0
8. Частка заборгованості в загальній сумі джерел	> 0,5	0,7 – 0,5	< 0,7
9. Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	> 0,26	0,1 – 0,26	< 0,1

Джерело: [2]

В залежності від отриманих результатів будується крива фінансового потенціалу та визначається його рівень на конкретному підприємстві.

Розрізняють високий рівень фінансового потенціалу, який характеризує прибуткову діяльність та стабільний фінансовий стан на підприємстві, середній рівень – визначає діяльність як прибуткову, але стабільність фінансового стану є залежною від зовнішніх та внутрішніх змін та низький рівень – детермінує фінансову нестабільність підприємства.

Для визначення рівня фінансового потенціалу доцільно обрати показники, які дадуть оцінку стану ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності на підприємстві, а також визначити їх порогові значення (табл. 2).

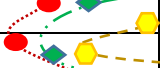
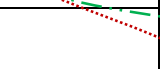
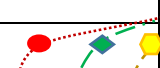

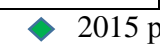
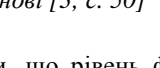

Таблиця 2.
Експрес-аналіз фінансових показників ПрАТ «СКФ Україна» за 2014 – 2016 роки

№	Показник	2014	2015	2016
1	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	0,7	0,87	0,841
2	Коефіцієнт покриття	2,39	6,706	6,085
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,153	0,66	0,638
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,844	0	0
5	Коефіцієнт рентабельності активів	0,279	0,385	0,252
6	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,285	0,353	0,263
7	Ефективність використання активів для виробництва продукції	1,264	1,403	1,397
8	Частка заборгованості в загальній сумі джерел	0,300	0,130	0,159
9	Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	19,422	35,626	21,795

Джерело: складено авторами на основі [3, с. 50]

Отримані результати фінансових показників порівняємо з нормативними значеннями та на їх основі побудуємо криву фінансового потенціалу ПрАТ «СКФ Україна» для визначення рівня фінансового потенціалу (табл. 3).

Таблиця 3.
Крива фінансового потенціалу ПрАТ «СКФ Україна» за 2014 – 2016 роки

№	Показник	Рівень фінансового потенціалу ПрАТ "СКФ Україна"		
		високий	середній	низький
1	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)			
2	Коефіцієнт покриття			
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності			
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
5	Коефіцієнт рентабельності активів			
6	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу			
7	Ефективність використання активів для виробництва продукції			
8	Частка заборгованості в загальній сумі джерел			
9	Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)			
		 2014 рік	 2015 рік	 2016 рік

Джерело: складено авторами на основі [3, с. 50]

Керуючись отриманими результатами необхідно зауважити, що рівень фінансового потенціалу ПрАТ «СКФ Україна» в 2015 та 2016 роках значно зменшився порівняно з 2014 роком. Так як коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності знаходяться на середньому та низькому рівні підприємство не в змозі своєчасно розрахуватися з наявною заборгованістю.

На зменшення рівня фінансового потенціалу також вплинуло не ефективне використання активів для виробництва продукції, дана проблема спостерігається протягом 2014-2016 років.

З огляду на це, варто відзначити, що фінансовий потенціал ПрАТ «СКФ Україна» протягом досліджуваного періоду знаходиться на середньому рівні.

Фінансовий потенціал виступає як база для здійснення успішного контролю, оскільки надає інформацію щодо номінальних можливостей певного об'єкту з генерації фінансових ресурсів. Фактичне недоотримання запланованих ресурсів може свідчити про потенційні порушення, вимагаючи таким чином проведення певних дій [4, с. 34].

Проте, більшість методик базується на використанні статистичної інформації, при цьому демонструючи факти минулих подій, і не відображаючи потенційних можливостей підприємства.

Тому, необхідно здійснити апробацію методики розрахунку фінансового потенціалу підприємства, яка передбачає розрахунок показників додаткового фінансування, що виступають можливостями для підприємства (табл. 4). Дана методика була запропонована у попередній публікації [5].

Оцінювання фінансового потенціалу не лише дозволяє визначити максимальний розмір фінансових ресурсів, що здатне одержати підприємство, але і обґрунтувати ступінь використання фінансового потенціалу, рівень залучення фінансових ресурсів, якими потенційно володіє підприємство, оцінити ефективність фінансової політики підприємства шляхом порівняння значень фінансових потенціалів за кілька періодів, а також визначити величину резервів, якими володіє суб'єкт господарювання.

Таблиця 4.
Оцінювання фінансового потенціалу ПрАТ «СКФ Україна» за 2016 рік

Наявні фінансові ресурси, тис. грн.	Показник додаткового фінансування, тис. грн.	Фінансовий потенціал, тис. грн.
1	2	3
<i>Прибуток (П)</i>	<i>Приріст прибутку ($\Delta П$)</i>	$П + \Delta П$
266157	-58231	207926
<i>Амортизація (А)</i>	<i>Приріст амортизаційних відрахувань ($\Delta А$)</i>	$А + \Delta А$
43452	3677	47129
<i>Статутний капітал (СК)</i>	<i>Приріст статутного капіталу ($\Delta СК$)</i>	$СК + \Delta СК$
316874	0	316874
<i>Додатковий капітал (ДК)</i>	<i>Приріст додаткового капіталу ($\Delta ДК$)</i>	$ДК + \Delta ДК$
0	0	0
<i>Резервний капітал (РК)</i>	<i>Приріст відрахувань ($\Delta РК$)</i>	$РК + \Delta РК$
16541	16488	33029
<i>Виручка від реалізації активів ($ВР_a$)</i>	<i>Виручка від реалізації зайвих активів ($ВР_a$)</i>	$ВР_a$
1680212	19112	1680212
<i>Кредити (К)</i>	<i>Приріст суми кредитів ($\Delta К$)</i>	$К + \Delta К + \Delta П_k$
	<i>Зростання прибутку за рахунок зменшення витрат підприємства ($\Delta П_k$)</i>	
142604	61183	203787
	0	
<i>Облігації (О)</i>	<i>Зростання прибутку за рахунок зменшення витрат підприємства ($\Delta П_o$)</i>	$О + \Delta П_o$
0	0	0
Всього		2488957

Джерело: складено авторами на основі [6, с.146]

Дослідження свідчить, що фінансовий потенціал ПрАТ «СКФ Україна» в 2016 році був 2488957 тис. грн. Найбільшу частку фінансового потенціалу підприємства в досліджуваному періоді склали виручка від реалізації активів, яка становить 67,5% та статутний капітал – 12,7%. При цьому прибуток та кредити знаходяться майже на однаковому рівні в формуванні фінансового потенціалу. Варто зазначити, що протягом досліджуваного періоду підприємство не отримувало додаткового капіталу, який утворюється в результаті переоцінки майна або продажу акцій за ціною, вищою від їхньої номінальної вартості. Також на підприємстві спостерігалося істотне вповільнення щодо нарощування прибутку за рахунок збільшення витрат.

Таким чином можна констатувати, що структура фінансового потенціалу, яка склалася на підприємстві в 2016 році, є неприйнятною за рівнем забезпечення підприємства прибутком, який зменшився в досліджуваному періоді порівняно з попереднім на 21,8%.

Отже, на нашу думку, підвищення фінансового потенціалу ПрАТ «СКФ України» доречно проводити за двома напрямками:

- 1) акумуляції додаткових доходів,

- 2) максимізація обсягів реальних фінансових ресурсів.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Відповідно до проведених досліджень рівень фінансового потенціалу дозволяє розробити та реалізувати стратегію його розвитку, яка була б спрямована на активізацію ділової активності та зростання платоспроможного попиту. Одним з пріоритетних напрямів підвищення фінансового потенціалу повинен стати позитивний інвестиційний клімат на підприємстві, що забезпечить залучення іноземних інвестицій. Також слід активізувати модернізацію існуючих та введення в експлуатацію нових інноваційних виробничих потужностей для зменшення виробничих витрат.

Аналіз чинників формування та використання фінансового потенціалу дав можливість обґрунтувати та окреслити практичні рекомендації до удосконалення управління ним в межах досліджуваного підприємства.

Список використаної літератури.

1. Мельник О. Г. Фінансовий потенціал машинобудівного підприємства: сутність та індикатори оцінювання / О. Г. Мельник // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 606 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 46–51.
2. Толпежников Р.О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – № 2. – Т. 1. – С. 277-282.
3. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Турчак, С.Д. Чижинська // «Молодий вчений»: Економічні науки. – № 8 (11). – 2014. – С. 49-52.
4. Газуда М.В., Індус К.П., Лалакулич М.Ю. Детермінанти формування і удосконалення системи управління фінансовим потенціалом України /М. В. Газуда, К. П. Індус, М.Ю. Лалакулич. – Ужгород: Видавництво «ФОРМ Сабов А.М.», 2017. – С. 220.
5. Марченко В. М. Методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу підприємства / В. М. Марченко, А. І. Бондар. // Сучасні проблеми економіки і підприємництва [Текст]: Збірник наукових праць. – №20. – 2017. – С. 142–149.

References.

1. Mel'nyk, O. H. (2007), "Financial potential of the machine-building enterprise: the essence and indicators of evaluation", *Visnyk Natsional'noho universytetu "Lvivs'ka politekhnika"*, vol. 606, pp. 46-51.
2. Tolpezhnikov. R.O. (2013), "Essence and method of estimation of financial potential of enterprise", *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noi vlasnosti*, vol. 2, pp. 277-282.
3. Turchak, V.V. and Chyzhyns'ka, S.D. (2014), "Methodology for estimating the financial potential of an enterprise in modern economic conditions", *Molodyj vchenyj*, vol. 8 (11), pp. 49-52.
4. Hazuda, M.V. Indus, K.P. and Lalakulych M.Yu. (2017) *Determinanty formuvannia i udoskonalennia systemy upravlinnia finansovym potentsialom Ukrainy* [Determinants of the formation and improvement of the financial potential management system of Ukraine], FOP Sabov A.M., Uzhhorod, Ukraine.
5. Marchenko, V. M. and Bondar, A.I. (2017), "Methodical Approach to Estimating the Financial Potential of an Enterprise", *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo*, vol. 20, pp. 142-149.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2018 р.